

koronával megkínálni. A közvélemény ösztönösen megérezte a rossz kimenetelt; de a főherceg, talán hogy itthoni, sok tekintetben kellemetlen viszonyaitól is menekülhessen, vagy magasabb becsűvé vált, a mexikói nép „átalános szavazat” útján fogja őt császárrá választani. Ez is teljesült, természetesen az ország azon részében, melyet a franciák tartottak megszállva s a hol Napoleon befolyása érvényesíthető. Miksa ennek következtében elfogadta a neki ajánlott trónt s Miramareban, 1864. április 10-én tett nyilatkozatában a mexikói uralkodásra lépett.

Ugyanez a nap alkotmányt ígért Mexikónak; szerződést kötött III. Napoleonnal, melyben ez kötelezte magát, hogy 25,000 főnyi hadsereget bocsát az új császár rendelkezése alá s azt ott is hagyja mindaddig, míg a mexikói hadsereg kellőképp szervezve nem lesz; és végre 200 millió forintot államkölcsönt kötött. Két nappal később, az osztrák császár beleegyezésével az egész birodalomban megkezdte az önkényes toborzást egy „mexikói osztrák legió”-ba, és pedig oly sikerrel, hogy rövid időn közel 8000 önkéntes esküdött zászlaja alá.

Miután Miksa császár, osztrák főhercegi minden jogai és igényeiről ünnepélyesen lemondott, s aztán maga és új birodalma számára a pápa áldását személyesen kérte s vette Rómában, elindult nagy útjára, — honnan soha sem vala többé visszatérő, s 1864. május 28-án Vera-Cruzban mexikói földre lépett. Azonnal proklamációt bocsátott ki a néphez, de azzal egyidejűleg Juarez is erős tiltakozást az új császár — mint bitorló — ellen.

Az ifjú császárt a franciák által megszállott részekben mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták. De uralkodása megszállásának s a köztársasági részeké is kiterjesztésének akadályai csakhamar kitűntek. Kormány folytonos pénzavarral küzdött. Mexikói hadsereget szervezni lehetetlen volt. A pápi párt, mely Mexikóban a leghatalmasabb, csakhamar ellene zúdult, mire két nevezetes intézkedése szolgáltatót okot: egyik, hogy pénzavarral állítsa kényszerűlve, az egyházi birtokok egy részét elidegenítette; másik, hogy saját felvilágosult és türelmes nézetei által szüntesse, mint a körülmények parancsoló hatalma által készíttve, szabad vallásgyakorlatot biztosított minden oly vallásfelekezeten, mely az állam céljaival nem ellenkezik. Nehezítette végre állását azon körülmény is, hogy a francia főparancsnokkal, Bazaine tábornaggal folytonos összeütközései voltak; sőt saját udvarában is hűtlenség és árulás környezték.

Az új császárság eképp már főállásának első évében tarthatlannak bizonyult; kivált kért azért is, mert az észak-amerikai beháború bevégyődvén, az Egyesült-Államok kormányja Juarez elismerte s neki tényleges támogatást is nyújtott az által, hogy megengedte kölcsönt kötnie s katonákat toboroznia az Egyesült-Államok területén. Juarez tekintélye, hatalma, pártja, napról napra nőtt s Miksa császár kénytelen lón védelmi harcra szorítkozni. A folytonos háború végkép kimerítette az ország pénzerejét; s új kölcsönt Európában csak a legnagyobb feltételek alatt sikerült kötni. (250 millió frank névleges kölcsön fejében csak 136 milliót kapott s azt is 30 száztólira.) Megszorult állapotában a papságot azzal igyekezett megnyerni, hogy kezelésére

bizta az iskolákat; ellenben a nemességet, a rabszolgaság megszüntetésével maga ellen ingerlő.

A háború Juarezzal a legborzasztóbb irtó háborúvá vált. 1865. október 10-kén Miksa, Juarez párhívásával együtt törvényen kívül helyezte. Ehez képest mindazok, kiket harc közben elfogtak, köztük Juarez több tábornoka, Ortega, Salazar, Juarez egyik testvére, számos tiszt, közkatoná, sőt polgári egyén is, haditörvényszéki elítélte s főbe lövett; és ez volt leginkább oka annak, hogy nem sikerülhetett Miksa szabadon bocsátását kieszközölni s kivégzetését megátolni.

A köztársasági hadak napról napra több előnyt vívtak ki, s a mexikói császári és a francia seregek nevezetes vereségeket szenvedtek. Franciaországban a közvélemény, mely elejétől fogva nem volt kedvező az egész mexikói expedíció iránt, most hangosan nyilatkozott ellene. S Napoleon császár, a kamarában és a nép közt nyilatkozó hangulat nyomása alatt, szerződészeri kötelezettsége dacára visszavonta seregeit Mexikóból. El kell ismerni, hogy a francia kormány mindent elkövetett, reábirni Miksát hogy a segélyhadakkal együtt ő is hagyja el Mexikót s adja föl az egész tarthatlan ügyet. De a fiatal császár hajthatatlan volt, s a pápi befolyástól, mely önértékében sürgette ott maradását, nem szabadulhatott. Ott maradás, az addigi védelem nélkül, eldöntötte sorsát.

Sarolta császárné, ki élénk és hű részt vett férje minden gondjai és veszélyeiben, még egy kísérletet teendő, Európába hajózott, rábirni Napoleon császárt szerződése megtartására. Sikeretlenül. Elutasító választ kapott. A remény utolsó szálának elszakadása megtörtént a nemes nő lelkét; kedélye megbomlott — megőrült.

Miksa, maga is kétségbeesve tarthatatlan ügye iránt, elbocsátotta a belga és osztrák legiókat, nem akarván hasztalanul föláldozni és bukásába magával rántani azokat is. Kevés híveivel már csak a becsületért küzdött. Azonban Queretaroiban, utolsó erősségében, Lopez árulása következtében a juaristák kezébe foglyul esett.

Sorsát, kivált az említett kétségbeesett rendelet folytán várható visszatörésként, előre lehetett látni. Megmentésére mindent elkövettek úgy az észak-amerikai egyesült, mint az európai államok. Az osztrák császár visszahelyezte őt főhercegi minden jogaiba, hogy mexikói igényeiről lemondva, hazatérhessen. A nagy száműzött francia költő, Hugo Victor magyaszellemű levelet intézett Juarezhez, megymel kérvé tőle a fogoly császárnak. — Mind hiába. A boszu visszatörést követelt. S a szerencsétlen császár — június 19-kén kivégeztetett.

Ellenségei hullája kiadását is megtagdák. Most Tegethoff admirál vezetésével alatt hajóraj indított Mexikóba a holttest kiadását követelni. Lesz-e sikere? S míg a szerencsétlen császárné Miramareban sötét elmeháborban rajong, vajjon a jobb sorsra érdemes Habsburg utódnak meg lesz-e engedve, hogy elkínzott teste szülőföldjében pihenjen legalább?

Éjjeli gondolatok.

(Heine után.)

Ha csöndes éjszákam hazámra gondolok, Oda van az álmom . . . pihenni nem tudok; Nem bírom leheyni többé a szememet — S forró könnyem árja pataként megeder.

. . . Az évek jönnek és mennek egymás után, Istenem! beh régen láttam már jó anyám! Nem csoda, tizenkét év ha megnevelte Az égő fájdalmat, vágyat e kebelbe!

Fájdalmam egyre nő . . . nem tud alább hagyni, Az az öreg asszony megbűvölt-e vagy mi? Hogy mindig csak hozzá viszen a képelet: — Azt az öreg asszonyt az Isten áldja meg!

Az az öreg asszony forrón szeret engem, Látom, mit hoztam ir, minden levelében; A reszketve vetett betűk mondják szinte, Mily mély a fájdalom az anyai szívbe!

Lelkemben van folyvást édes anyám képe; Tizenkét hosszú év, oh dehogy töröl le! Tizenkét hosszú év futott el, mióta Reszkető két karom szívemhez kulcsolta.

. . . És hazám! hisz hazám örökké él — annak, Tudom jól: sok, de sok hű fia vannak; Hárskoszorus táját, olyképpen szép vidékét, Valamikor talán megláthatom én még!

Nem is vágyom nagyon a honi föld után, Megyha ott nem volna kedves édes anyám! . . . Hazám virulni fog! — de az öreg asszony? . . . Istenem! ha egyszer csak holt-híret hallom! . . .

. . . Mióta idegen földön itt bolyongok, Hányat elfedtek már ott a siri dombok, A kiket szerettem! . . . ha számlálni kezdem — Elfog a fájdalom, sír a lélek bennem.

— Pedig számlálnom kell! s növekvő számokkal Szívemben a bú is nagyobodik sokkal, — Azok a hullák mind, mind mellemre ülnek . . . Há! Istennek! virrad . . . s lassanként im tűnnek . . .

Oh hála Istennek! kis ablakomra már Szeliden rásüt az idegen napugár! — Jón hű feleségem — szép mint reggeli nap — S mosolya elűzi honf-gondjaimat . . .

Rácz Mihály

Özvegy Lerougené esete.

1862-ben március 6-kán egy özvegy asszony meggyilkoltatását jelentették a rendőrségnél, ki magánosan lakott egy egyszerű, szerény külsejű hájékban, La Jonchere faluban, mely a Szajna fölött Malmaison és Bougival közt elterülő halmok lejtőjén fekszik. — Bármily egyszerűeknek látszanak is ezen adatok, kitérítések: az egész büntény földterítése körül egész csapat ember van munkában. Először is a rendőrbiztos, és segédei, a kik jelentik, hogy özvegy Lerougenét halva találták a tűzhelynél fekvő: agyonütötték főzés közben, s az útszél közt érte, hajlékának két szobájá pedig föl van hánnya, fiókok és írészekrény mind feltörve. Aztán ott van Daburon ur utasítási bíró, olyas fő-inspector-féle, Gérvöl ur közbiztonsági rendőrönök, vagy fő-kutató, s aztán több más alárendelt egyének azon nagy szervezett testületben, mely úgy átszövi Páris, mint valami pókháló; és végre — a ki mindezeknél jelentékenyebb, és kiválólag francia egyéniség, egy műkedvelő szagló, valami Tabaret ur, jómódú ember, hanem mivel nem talál magának valami egyéb mulatságot, a hűség pedig, mely minden emberi sikeres munka után elmaradhatlan, (még a bűn feloldozásánál is), folyvást ösztönözte: mind érszényeit, mind üres idejét arra fordítja, hogy a rendőrség fizetett emberével nagy szorgalommal versenyez. S hogy minő eredménnyel, az is mutatja, hogy már valami mellőnévet is kapott, a miben „szem — fül” volta a rejteit dolgok kutatásában teljesen ki volt fejezte.

E többleddal tettei bölcsesség biztosan megállapodott arra nézve, hogy özvegy Lerougené olyan 54—55 éves, hogy nem arra a környékre való, hogy azon hajlékban, melyben meggyilkolva találták, csak az utóbbi tizenkét év óta lakik, hogy jómódúnak látszik, tisztességes öltözeti, s viselote épen nem szegényes — sőt ellenkezőleg jól élt, s még a jobb italkal való viszállás is tulajdonai közé tartozott. Nagyon beszédes volt, tömördeket beszélt a tengerrel, és a hajós életéről, de soh'se szolt rokonairól. Látták ugyan, hogy idegenek látogatják meg, de nagy időközökben. Többek közt egy nő és egy fiatal ur, egy magas állású öreg uri ember, és egy fiatal ur, egy barna, magas blúzos ember, igen haljós tekintetű s egy kis testes, kopasz, vörös arcú öreg ember, ki hajós volt s nagy függőket viselt füleiben, s mindig a Szajna jött fel ladikban. Ezt az embert látták az özvegy hajlékában épen a gyilkosságot megelőző vasárnap is, és Gérvöl ur annyira meg volt győződve, hogy ez is bele van a gyilkosságba keveredve, hogy föltette magában, hogy utána megy e vérszomjas hajósnak a vizen — ha Rovenig, vagy Havre-ig kellene is menni.

Az öreg Tabaret Péter azonban, ki maga folytatta saját független vizsgálatait, már ekkor emlékezett egy egész sereg apró jelre, a melyek összevéve egészen más meggyőződésre vezettek s melyek — mint a körülményes látszatoknál gyakran megcsik, részenként pontosak, de épen aprólékosságuknál fogva olyanok, hogy mintha csak arra volna számítva, hogy a legeszebb embert is félrevezessék. Tabaret Péter, ki olyan hatvan egyhány esztendő ember volt, és egész kopói szenvedélyrel fogott a munkához, mint a kopó, mikor nyomon van, föl-fölemelte orrát a magasba, hogy hogy husz évvel is ifjabbnak látszott, mikor fürkészését bevégezte.

A gyilkos — mondá — valami kilencz óra tájon érkezett meg a hajlékhoz húshagyó kedd estéjén; nem várták, az özvegy már épen vetkező-félben volt s fel akarta húzni kakukkos orjáit lefekete előtt, mikor kopogtatást hall az ajtón, a melyre megállt. Sietében egy sált vetett nyakára; az az ember, a kit beeresztett fiatal, magas, jól öltözött, magas tetejű kalapos egyéniség volt, esernyő volt nála, s trabucos szivart-szitt szipkából. Az özvegy nagyon jól ismerte, s azért rögtön hozzá fogott, hogy készítsen neki valami kis enni-valót, a főfőnk pedig hányozván bátorságára, több kis pohár pálinkát ivott, s aztán épen mikor a sonka és a tojás megfőtt, kétszer nagyot vágott rá hátulról. Az asszony fölkel, de rövid küzdés után a gyilkos lelökte, oda, a hol találták. A sebeket egy tört fokosféle eszközzel ütötte, melynek vége ki volt élesítve, s a gyilkos kezén szürke keztyű volt. Nem pénzért ölte meg az asszonyt, hanem irományaiért, s mikor ezeket megkapta, elégette, de hogy az öt nyomozókat félrevezesse értékesebb holmait elvitte egy skatulyában, eloltotta a gyertyát, bezárta az ajtót, a kulcsot egy moesárba vetette, s hogy egy darab terhe se legyen, mikor a vasuti állomáshoz ér, a skatulyát tartalmával együtt a Szajnába dobta.

Bármennyire hozzá voltak is Daburon és Gérvöl urak szokva ahhoz, hogy csekélységekkel egész részleteket kiegészítsenek segédekkel, a tömördeket — és rendőrel együtt, mégis mindnyájan egészen elképelték azon bámulatos éleselműséget, melyet ez esetben az öreg tanusított, ki úgy elbeszélte egy titokzatos bűn történetét, mintha csak jelen lett volna azon elkövetésekor. Rohamos kérdésekre, hogy mikor jött erre a következésre, azt adta magyarázatul, hogy — kedden este fél tízkor esett az eső, s minthogy a szobában nincs a sárnak semmi jele: tehát azelőtt ott kellett a gyilkosnak lenni; hogy özvegy Lerougené épen orjáit húzta föl és hírtelen egy sált vetett nyakába; mutatja az, hogy az óra megállt épen ott, és ruhájának azon állapota, melyben találták. A gyilkos lépte, nyomai a kertben fiatalra mutatnak, jószabású, szép öltözékű voltak, az író szekrényénél némi jelek mutatják, hogy magas volt és hogy magas kalapot viselt, esernyője nyoma meglátszik a sáros földben, s egy trabucos vég, a mit fölvetek, mutatja, hogy ajka és fogaival soha sem érintette, tehát szipkát használt.

A sonka és a tojás nem az özvegy számára maradt, mert ő már vacsorált előbb halat, melynek maradáka ott van a findza-aljban, hogy vendégét tiszteltte az asszony, mutatja az; hogy tiszta abroszt tett föl számára, és legszebb poharát. Csak egy üveg és egy kés volt az asztalon. A gyilkos ivott egy pohár bort, s minthogy szive még nem volt helyén, kért pálinkát. A palack tartalma mutatja, hogy öt kis pohárral ivott. De mégis valami tíz percig határozatlan volt, mert a sonka és a tojás egészen megfőtt, mielőtt ütött volna. Hogy az asszony küzködött, mutatja, hogy a hamvas keztyűnek egyes darabjai voltak körmei közt, és hogy valami élesített balta-félével ütötte meg a gyilkos, mutatja a ruhája, melyen a fegyver vágása megvan. Hogy az okiratok voltak azok, a miket a gyilkos keresett, mutatja az, hogy rögtön elégette, s a hamva ott van a tűzhelyen, a többi jelek pedig elegendők arra, hogy elvitte az öt érteleneket egy skatulyában, hanem csak azért, hogy az üldözőket elbolondítsa.

Midőn ezek után az említett értékes holmikak épen azon helyen, mely az özvegy házához legközelebb esett, megtalálták a Szajnában, s megvizsgálták magát a testet is, annyira meggyőződtek az öreg műkedvelő iránti hitökben, hogy mind az egész testület a legcsudálatosabb kifejezésekkel nyilatkozott az öregről. Daburon úrnak pedig annyira tetszett Tabaret úr eljárása, hogy tudtára adta, bármi jelenteni valója lesz e tárgyban, mindig nyitva lesz előtte ajtaja, s saját kocsiján haza vitte őt a városba.

Tabaret Péter a Szent-Lázár utcában lakott, közel a vasúti állomáshoz. A ház sajátja volt, s ő is saját különös életet élt, mert Tabaret Péternek is megvolt a maga története, mely, hogy keserű gondolataitól meneküljön, őt a bűnösök vadászására zaklatta. Fiatal korában egy üzletben volt segéd; atyja, bár jómódú de roppant szegénységet színlő ember volt, s ez a fiúra nézve oly terhes volt, hogy bár nagyon szeretett, de soh'sem házasodhatott meg. Husz évig élte a legmagánosabb elhagyottságban életét, egy jó barát, akármilyen élvezkés nélkül, s csak mikor atyja meghalt, akkor tudta meg, hogy ő gazdag ember. Nem csoda, ha hála helyett, némi panaszló kárhoztásra nyílt szája atyja ellen, mert hisz házasodni már öreg volt, öreg ahhoz is, hogy még világát élje és így, hogy mégis legyen valami foglalkozása, valami szenvedélye és élménye, műkedvelő nyomozó lett. — Házában lakók is voltak, mert hisz az az ő szerény végvályhoz mérve nagyon is bő volt az, s neki csak egy cselédre, egy gondviselőre volt szüksége; s az öregnek az volt legfőbb gondja, hogy senki, az az ember, a kit beeresztett fiatal, magas, jól öltözött, magas tetejű kalapos egyéniség volt, esernyő volt nála, s trabucos szivart-szitt szipkából. Az özvegy nagyon jól ismerte, s azért rögtön hozzá fogott, hogy készítsen neki valami kis enni-valót, a főfőnk pedig hányozván bátorságára, több kis pohár pálinkát ivott, s aztán épen mikor a sonka és a tojás megfőtt, kétszer nagyot vágott rá hátulról. Az asszony fölkel, de rövid küzdés után a gyilkos lelökte, oda, a hol találták. A sebeket egy tört fokosféle eszközzel ütötte, melynek vége ki volt élesítve, s a gyilkos kezén szürke keztyű volt. Nem pénzért ölte meg az asszonyt, hanem irományaiért, s mikor ezeket megkapta, elégette, de hogy az öt nyomozókat félrevezesse értékesebb holmait elvitte egy skatulyában, eloltotta a gyertyát, bezárta az ajtót, a kulcsot egy moesárba vetette, s hogy egy darab terhe se legyen, mikor a vasuti állomáshoz ér, a skatulyát tartalmával együtt a Szajnába dobta.

Tabaret Péter a Szent-Lázár utcában lakott,

„Gerdyné asszonyt, szegény édes anyámat nagyon megrázta az, hogy olvasta az újságból, hogy egy asszonyt meggyilkoltak, a kit ő nagyon szeretett.”

„Hm!” — mondá Tabaret, szinte erőlködésbe kerülén, hogy némi meglepetést mutasson, holott pedig mégis volt rá nézve némi meglepő s nyilatkozatban, s különösen valami döbönt az azon nyilatkozatban, hogy anyját Gerdyné asszonynak nevezi Noel. De nem csoda: az öregnek minden titkai közt az volt a legnagyobb és legdrágább, hogy ő titkos műkedvelő rendőr.

„S hát édes anyja i-merős volt özvegy Lerougené asszonnyal? — hm! s hát így — azt hiszem, — ön is ismerte azt a szegény asszonyt?”

„Már régen nem láttam — felelt Noel — de ismertem is, szerettem is nagyon, mert dajkám volt!”

S itt Tabaret Péter csaknem sóbálványává vált. A gyilkosság előzményének minden részlete, melyekre nézve soha sem reménylett semmit megtudhatni, — legalább az asszonyt illetőleg, mind kezében voltak. Ovatosan kérdeztetett s látszatok közönytel, s így kivett Noelből egy egész családi történetet, melyben a fiatal ember előadta, hogy őt gyalázatosan megcsalták s megfosztották jogaitól a legátkosabb összeesküvés által. Édes anyja szerelme — eh — mondá ez csak színlés, szegényteljes, gyalázatos kápmutatás volt úrianta. Három hete tudta meg, mikor esetleg egy csomag levélre akadt, az egészet; e csomag levél az ő atyjának levelezése volt Gerdyné asszonnyal. Kitént hogy Gerdyné asszony soha sem ment férjhez, hanem Rhéteau de Commarin gróftól lett neki egy fia. Ekkor, vagy e tájon a gróf házassága valamely szerződési házasság volt, valódi kedves Valéria volt, a hogy Gerdyné asszonyt a levelekben nevezi. Hogy e szerelmének valami áldozatot hozzon, elhatározta magát egy cselészövényre, mely által a két gyermeket, kik dajkáknak voltak kiadva, kicserélték, úgy hogy Valéria fia növekedjék fel mint gróf, s az legyen gróf törvényes örököse, s az legyen Commarin. Noel — mint mondá — a hogy ezt olvasta, dühbe jött a család miatt, melyet rajta elkövettek. Anyja, ki oly gyöngéden ápolgatta őt addig, s ki annyiszor mondta, hogy csakis érte szereti meg az életet, gyalázatos csalóvá vált szemében. Csakis egyetlen egy lény volt, a ki tudta a titkot. Noel erőszélesleg biztos bizonyítékokat talált, hogy a gróf és Gerdyné asszony részese a kicserélésben, de csakis főként özvegy Lerougené vitte véghez.

„Csak egy szava! — kiálta Noel szenvedélyes elragadtatással — döntökök tette volna e bizonyítékokat. Nem, nem szóltak, mert megölték. Egyedül rám bízta a titkot, hanem most már Gerdyné asszony el fogja tagadni, — ismerem nagyon jól, eltagnád, még ha tőkre kerülne is a nyaka, atyám természetesen megtagd, megvannak bizonyítékaim, de mi hasznuk? ezt megölték, engem meg ott hagynak, a hol vagyok.”

„Milyen csapás!” — magogott az öreg Tabaret. „Meghalt, elvitte a titkot.”

„De még van egy reményem — veté közbe Noel — Lerougenának voltak irományai, melyek bizonyosan vetnek erre némi világot. Talán — talán még lehet találni azokat.”

Tabaret ur jól tudta, hogy ez lehetetlen. Hisz épen ezekért a papírokért, hogy ezeket megkapja és megsemmisítse, ezért ölték meg a szegény asszonyt, s ő elkezdett magában czélogtatni, hogy kinek volt legnagyobb érdekében azokat a papírokat megsemmisíteni.

„Ugy tetszik nekem — tört ki végre — hogy a gróf nem váltotta be azokat a fényes ígéreket, melyeket tett neki, hogy rávegye a cserébe való beleegyezésre.”

„Epen nem. Szerette ugyan sokáig Gerdyné asszonyt, de egyszer, mikor megtudta, hogy megcsalta őt, végték szakított vele s pedig örökre. Tíz sort írt neki saját kezeivel, s ez megvan, azután soha Gerdyné asszony leveleit fel nem törte, mentegetéseire így nem is szolt, nem is szóltott semmit, az asszony szeretett volna beszélni vele, de nem adott neki találkozás. Mikor a gróf titkára az évi 15 ezer frank évi díjról a kötelezet elhozta neki, akkor látta, hogy mindennek vége. — S most fia az én helyemen van, s anyja engem tönkre tett.”

„Beszélte ön ezzel Gerdyné asszonnyal?”

kérdé Tabaret. „Először is azzal kezdem. El akarta velem hitetni, hogy a csere soha sem történt meg. Képtelenségeket és hazugságokat halmozott össze. Imádja fiát, s inkább, mintsem egy bajszalát is

megborzolja, inkább azt kívánja, hogy én a feketlen pokolra jussak.

„S tett valami lépéseket, hogy igényét érvényesítse?”

„Hát azt hiszi, hogy engem büntetlen meg lehet csalni, rabolni, el lehet árulni? — Nem. Nekem megvan a jogom, s el voltam határozva, hogy meg is kell nyernem. Hanem ezt csendesen, magánosan, botrány nélkül akartam elérni. Vártam egypár hétig, míg lecsillapultam, s akkor elmentem a Commerin-házhoz. Azt mondták, hogy a gróf nincs otthon, de fia otthon van. Albertnek hívják. Az én nevem, érte kérem. Csinos ember, s illik neki, de meg is becsüli azt a nevet, mely nem az övé. Elfogadott s én rögtön hozzá fogtam, hogy előadjam neki látogatásom okát. Megmutattam neki a levelezést, mely mutatja, hogy a gyermekeket kicserélték, s hogy én vagyok a törvényes gyermek, ő meg a törvénytelen. Először elfehérett, mint a fal, s aztán egyszer-kétszer végig ment a szobán, s utoljára megszólalt: „Ezek a levelek kétségkívül atyámé, s úgy látszik, hogy ezek szerint én nem vagyok a Commerin grófné fia, de vannak önnek valami más bizonyítékai?”

„De lesz!” — kiálta Tabaret Péter. „Nekem van készen 15 ezer frankom. Átadom még ma este, s az öreg kirohant s rögtön visszatért a 15 darab ezer frankos bankjeggyel. Ha ez nem elég, lesz több is. Hanem most találkozásom lesz, mennem kell. Isten áldja Noel! legyen türelmes, ki tudja, hátha a gondviselés épen ebben a pillanatban is az ön érdekében működik.

Azonban úgy látszik, a fiatal ember erkölcsi-sége, melyet az öreg fürkésző annyira szeretett, nem oly tiszta, mint ő hitte. Alig tünt el Tabaret Péter, Noel zsebre rakván a bankót, kiosont egy hátsó ajtón s bérkocsiba vetvén magát, a Provence-utczába hajtatott egy házhoz, a hol dúsgazdag termekben lakott egy párisi nő, párisi a szó legszorosabb értelmében, szívtelen, érzéki, megromlott, vásári — s mégis — mégis kedves, — kedves egész pusztulásáig a fiatal ügyvéd, e példányszerű fiú, e szenny és folt nélküli ifju, s szép kilátásokkal bíró ember előtt!

Az alatt Tabaret Péter elrohant Daburon ur házához, s bár késő éj volt, sokkal jobban fel volt ingerülve, semhogy e tudósítás benne maradhatott volna. Elbeszélte, — s egészen elbámolt, mikor

embereknél, kik magukat teljesen átadják egy dolognak, erős, szívós a szenvedély is, látni való volt, hogy ez a láng a sirig fog tartani. Képzeltetni már most kétségbeesését, mikor egyszer elhatározta magát, hogy a lányka előtt nyilatkozik, s az tudára adta, hogy ifju szíve már másé, gróf Commariné. Hat hétig rohamos lázai voltak, s még élete is kockán forgott. Erős alkata ezt is kibírta, s ettől fogva bánatát munkába akarta fojtani, s hivatalának áldozta szívvel-lelékkel magát. Képzelné lehet, hogy Tabaret Péter hirtelen való közlése, hogy t. i. Lerougené gyilkosát véltársában Commarin Albertben fedezte föl, mily érzékenyen hatott azon sebre, melyről már azt hitte, hogy végkép behegedt.

Első pillanatban nem akart az egész dologba avatkozni. Hogy lehetne neki, a bírónak, kit a tisztelet minden köteléke arra kényszerít, hogy szépen és előzékenyen cselekedjék, egy ilyen ügyet vezetni szenvedély nélkül, érzéketlenül. Átadja valami más hivatalnoknak. De hát — kérdé ismét magát — oly kevés bátorság van őbenne, oly kevésé bir maga felett uralkodni, hogy nem tudná tekintet nélkül hagyni a mulat. Nem tudná, ha

Farkas-család.

— Mondtam neki, hogy nincs nekem semmi, de hogy Lerougené még életben van, meg lehet kérdezni, mert hiszen La Jonchereben lakik. „Ismerem — mondá — voltam nála atyámmal, pénzt vinni neki.” S aztán egy pillanatig elmerülve, így szólt: „Testvér, én nem veszem rosz néven e lépésedet; én csak azt kérem, várj nyolcz-tíz napig, mikor atyám megjön. Megmondom neki mindent, s igérem, hogy igazságot szolgáltatunk neked. Én részemről elveszitek mindent — nevemet, állásomat, vagyonomat, és — a mi mindezeknél roszabb — el alkalmasint jövődöbelmet is, kit pedig életénnél jobban szeretek. Már épen össze akartunk kelni Arlange kisasszonnyal. No de cserében talállok egy jó édesanyát, s megteszek mindent, hogy megérdemljem a szeretetet, mely eddig önt illette.”

„A képmutató!” — makogá Tabaret Péter fogai közt, s hangosan megszólalt: Rémitő, a min önkét át kelle menni; s mit gondol most?”

„Várom, míg a gróf visszatér. De hát most Gerdyné asszonyság betegsége s Lerougené meggyilkoltatása egész összekuszálták tervemet. Nem lesz pénzem, hogy igényemet érvényesítsem, mert azokat még azaszor kétségbe vonhatják.”

oda jutott, hogy Commarin gróf a gyilkos, — Daburon urra az egészen más hatást tett, mint várta. Nem annyira meglepetés, mint zavar, tétovázás látszott rajta, s nem tudott hova kapni a tudósítás után.

Hogy a tisztelt hivatalnok érzelmeit megért-sük, vissza kell mennünk néhány évvel Daburon ur életében, mert ő is volt fiatal, mint más, s bár most rideg hivatalnok, neki is megvolt a maga kis regénye. Daburon ur azon időben sok időt töltött az öreg Arlange marquisénnél, ki arról volt nevezetes, hogy végtelen ragaszkodott az ősi intézményekhez, s szeretett piquetet játszani, s hosszú történeteket mesélni még a 89 előtti évekből, mintha a forradalom, a császárság, a restauratio, a juliusi forradalom mind semmi sem volna. De mindez csekély lett volna Daburon urnak, ha Arlange marquisének egy kis 16 éves unokája nincs: Arlange Klára, egy ép oly ártatlan, mint szép teremtés, kit a hivatalnok elhatározott szándéka volt nőül venni, csak attól félt, hogy az öreg hölgy némi rangbéli ellenkezéseit nem tudja legyőzni, a vagyonbeli tekintetekkel. Valóban nagyon szerette, szenvedélyesen, s minthogy ily erős, szívós

egyszer fölveszi hivatalos ruháját, elszakítani magát magán személyi ügyeitől? Nem szoros kötelessége-e neki folytatni s végig vinni a vizsgálatot? Nem követelné-e ezt maga Arlange Klára is? Ha Albert bűnös, hát egy gonosztevőhöz menjen ő férjhez? s ha büntelen, akkor minden gyanuból kötelessége neki őt kitisztítani. S így hosszú küzdelem után elhatározta magát Tabaret nagy öröme — kinek hiúsága volt érdeke, hogy sejtelmének mások is nagy fontosságot tulajdonítanak, hogy Commarin Albert gróf elfogatására azonnal kiadja a parancsot. (Vége következik.)

Farkas-család.

Annyira központja az emberi viszonylatoknak a család, annyira be van szövődve minden törekvésünk, vágyaink irányzó köz, hogy még a képzelet teremtette ama világ, — legelőnkebben a családi viszonylatok után fürkészünk s azok szemléletében bizonyos kielégítést lel lelkünk.

Ezért, hogy házi állataink is családi életök

Képek a koronázásról: 4. A koronázás.

kr.) Össz. 3 ft. — Réthéröl Gyenge Károly, Bójtás Sándor, Némethy Sándor, ifj. Karácsonyi János, Karácsonyi István és Molnár Albert együtt 1 ft. — Galambokról Falusi János által: (Falusi János 20 kr. Falusi-Héjas Juliánna 20 kr. Falusi Gusztáv 10 kr. Falusi Dénes 10 kr. H. K. 5 kr. L. E. 5 kr.) Össz. 70 kr. — N.-Falduról Lehmann Ferenc 20 kr. — Pottornyáról Husz János 50 kr. — Beeskéről Bednár József 50 kr. — N.-Váradról Király József 50 kr. — Jenőből Fenicz József 1 ft. — Szegedről Konecz Imre 60 kr. — Kikindáról Kelemen István 1 ft. — Haros-Berényből Bausz Zsigmond 1 ft. — Kisujzállásról Polgár László 1 ft. — Zilahról Kovács Károly 1 ft. — Kis-Sáros-lakról Hodós József 1 ft. — Gombos István 20 kr. — Körömy Gábor 10 kr. — Tardoskőről Szankovics József 30 kr. — Udrol Fördős Lajos 20 kr. — Szegszárdról Horváth Ignác 50 kr. — Gyúszú Istváné 80 kr. — Erdőről Seivér János 1 ft. — Leitner János 1 ft. — Vízrethéről Terray Pál 50 kr. — Vejjacek. András 50 kr. — Er-Olasziból Stajmecz Ferenc 40 kr. — Tokajból Komáromy Károly 1 ft. — Cs.-Szt. Mihályból Kálnoky Sándor 1 ft. — Ó-Bébdől Korossy Ferenc 1 ft. — Kisujzállásról Erdélyi Sándor 20 kr. — Hanusfalváról Hankus József 20 kr. — Murányaljáról Maklár Károly 1 ft. — Eperjesről Novák Mihály 20 kr. — Romlaky Adolf 20 kr. — Balogh Andor 20 kr. — Marczaliról Richter Ferenc 20 kr. — Récséről Polekovicz Róza és Gusztáv együtt 20 kr. — Micskéről Czinz György 20 kr. — B.-Gyuláról Mátolcsi Kálmán 20 kr. — Gyirmóthról Hechtl Konrad 1 ft. — P.-Tajódról Mészöly István 1 ft. — Bokodról Vörösmarty János 50 kr. — Damakról Takaró József 40 kr. — B.-Ujlakról Alexovits Mihály 20 kr. — N.-Ocsárdról Palfy Károly 1 ft. — B.-Csabáról Láng György 1 ft. — Havasról Orbán Mihály 50 kr. — Atányról Csengery József 50 kr. — Nyilas Alajos 10 kr. — Gese István 10 kr. — Konyha Ferenc 10 kr. — Gyarmathy Pál 50 kr. — Karczagról Ferián Dániel 1 ft. — Szent-Péterszegről Domján Dániel 10 kr. — Takács Sándor 10 kr. — Andocsról Kovács János 10 kr. — Medgyesről Takács Samu 50 kr. — Lippódról Biró Mihály 1 ft. — P.-Folyásról Tóth Albert 1 ft. — Sárospatakról Csécsi Nagy Pál 50 kr. — Ebezkéről Piry János 10 kr. — Marczaliról Dombay Teréz egy db. ezüst huszas. — Siklósról Obradovics István egy db. ezüst huszas. — Losonczi Sáriai Bálintné 10 kr. — Kunszt Ján. 50 kr. — Gyöngyös-Halászlóról Bota János 20 kr. — Bota Józ. 10 kr. — Bögös József 10 kr. — Sárszegről Sály Mátys 1 ft. — H.-M.-Vásárhelyről Miklovits Bálint 10 kr. — Könyves István 10 kr. — Schiner Imre 10 kr. — Somor Imre 10 kr. — Balogi Simon 10 kr. — Sz.-Keresztúrról Lengyel Sámuel 50 kr. — Vereblyéről Dilles Kálmán 1 ft. — Dilles Aranka 1 ft. — Gyomárról Molnár Imre 40 kr. — Uzkórról Takács Antal 20 kr. — Gulácsy Ignác 20 kr. — Tásnádról Szalay Ferenc 10 kr. — Kassáról özv. Balázs Ágostonné 50 kr. — Részéről Stuppák József 10 kr. — Weresse János 10 kr. — Sz.-Sámonból Kis Sándor 20 kr. — Ugodról Knapócsi Antal 1 ft. — Hídvegről Sütes János 10 kr. — Nagy-ujvárosi pusztáról Gallyas András 20 kr. — Kapolyból Schleinig István 20 kr. — A.-Keresztúrról Szántó Áron 10 kr. — H.-M.-Vásárhelyről Fekete Ödön 1 ft. — T.-Vezsenyéről Adám Kálmán 30 kr. — Balavászárról Orbán József 40 kr. — D.-Radványról Fülöp Zsigmond 30 kr. — Tószegről Márton Samu 20 kr. — Parajdáról Banek Antal 10 kr. — Kis-Marjárról Könyves János 20 kr. — Kereszdtörök Ferenc 10 kr. — N.-Beeskerekéről Jansek Ede 50 kr. — N.-Váradról Mayer Antal 1 ft. — Sikárról Szabó Sámuel 50 kr. — Martonvásárról Pethő János 1 ft. — Dengelegről Valentini Samu 50 kr. — Draskóczy György 50 kr. — Cserevénák Károly 50 kr. — K.-Szebenből Szénert János által: (Schleiminger László 30 kr. Strauch Béla 20 kr. Zolnay Samu 30 kr. Pilyis Antal 10 kr. Marsalkó Béla 10 kr. Topiczger György 10 kr. Való Mihály 10 kr. Grinaeus Péter 10 kr. Gergely János 10 kr. Szénert János 60 kr.) Össz. 2 ft. — Kapuvárról Breyer Ferenc 20 kr. Gyulassy Gyula 1 ft. — Gantz József 1 ft. — N.-K.-Mátasráról Elok Márton 1 ft. — Igaródról Springer Antal 10 kr. — Szombathelyről Seh János 50 kr. — Gyorkonyról Linzhauer Károly és négy együtt 20 kr. — Künhegyről Szógyi István 20 kr. — Gáty Lajos 20 kr. — Ajkáról Kis János 20 kr. — F.-Viszáról Kunis József 10 kr. — Béregről Budanovits István 50 kr. — P.-Füldemesről Kovács Pál 50 kr. — Sárosterkéről Garda Márton 10 kr. — Kolozsvárról Palfy Antal 2 ft. — P.-Gyöngyösről Gregorovics János 40 kr. — Morvárdról Ezenyi Antal 1 ft. — Lukács Mihály 20 kr. — N.-Abonyból Papánek Márk 10 kr. — Gyalárról Tichy Rozália 1 ft. — Jásziskeréről özv. Márton Ferencné 1 ft. — Gyuláról Ladányi Dániel 10 kr. — Márokpapírról Torjay József 20 kr. — R.-Szombathól Vitalis József 50 kr. — V.-Hartvárról Marosi Károly 50 kr. — Egerszegről Szabó József 50 kr. — Hadházi Juhos Gergely 1 ft. — Peteséről Rádi György 50 kr. — Homonnáról Gregorovics Antal 50 kr. — Turterebesről Jörös Lajos 10 kr. — N.-Egyedről Gáspár János 1 ft. — Halódról Jörömbey P. 10 kr. — Rakamizáról Kelemen Ferenc 20 kr. — Loyd Samu 20 kr. — Okritódról Gulcsy László 20 kr. — H.-Nádásról Timári Bálint 40 kr. — Siklósról Gyimothy János 50 kr. — A pest-budai protestáns legényegyleti tagjai: (Tolnay Sándor 30 kr. Lédetzy Sándor 20 kr. Kovács István 10 kr. Reich János 20 kr. Nyíró Károly 30 kr. Kosik Samu 10 kr. Máneth Andor 10 kr. Jankovits János 20 kr. Huckstadt József 10 kr. Kovács Lajos 10 kr. Szabó Ferenc 10 kr. Rill Lajos 10 kr. Gréb András 10 kr. Sflakowszky Lajos 10 kr. Poláček

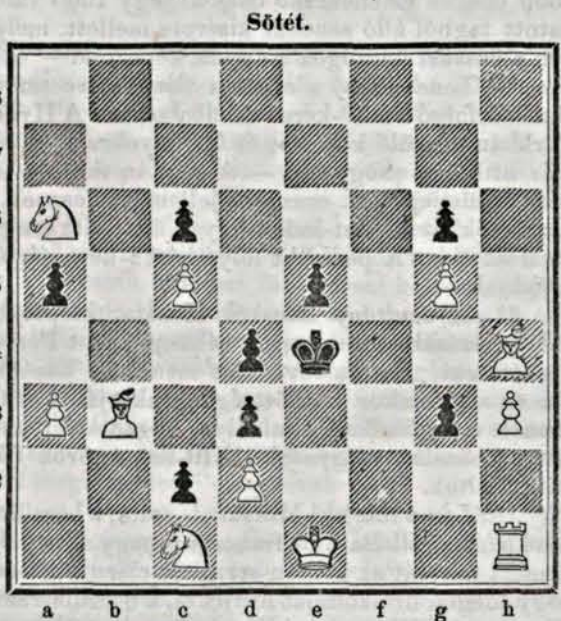
Béla 20 kr. Galgóczy Gáspár 10 kr. Haraszty János 10 kr. Fizely Károly 20 kr. Mauritz Vilmos 10 kr. Schneider Mihály 10 kr. Garay Béla 20 kr. Nikázy Ede 20 kr. Galambos Lajos 10 kr. Tomázy János 10 kr. Brauda Mihály 10 kr. Rosenauer Rezső 30 kr. Ezüstfalvy Conrád 20 kr. Arlet István 10 kr. Matyasowszky Simon 10 kr. Bodnár György 10 kr. Janka Károly 20 kr. Hozlik István 10 kr. Schlier Mátys 10 kr. Komáromy Dávid 10 kr. Vera József 10 kr.) Összesen 5 ft.

A XVII-ik közlés összege 118 ft. 45 kr. és 2 db. ezüst huszas.

Az I-XV-ik közléssel együtt begyűlt eddig összesen 1041 ft. 80 kr. és 6 db. ezüst huszas.

SAKKJÁTÉK.

398-dik sz. f. — Loyd Samutól, (New-Yorkban).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 393-dik számú feladvány megfejtése.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Ha5-c6†	Bc6-c6:	1.	Kc5-d5
2. He4-d6†	Ke5-f6:	2. Ba4-c4	Bc5-c4:
3. Hd6-e8†	Kf6-f5	3. Ve8-b8	tetsz. sz.
4. g2-g4†mat.		4. Vb3-b7 v. f3†mat.	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — **T.-Polgáron:** Liszauer József. — **Veszprémen:** Terray Pál. — **Pesten:** Rakovszky Aladár. — **A pesti sakk-kör.**

Rövid értesítések. Veszprém: F. J. He4-c6-re nincs ellenhuzás. A feladvány szerzőjét még dr. Bayer Konrad és mások is figyelmeztették a mellékfejtésre, de mint 4 lépéssel kijavítani már nem lehetett.

(Párisból) írják, hogy a világhírlapok sakkturna vége felé jár, s az érdek, melylyel a párisi sakk-körök a császárújért (5000 franc értékű tárgyak) folyó verseny iránt viselkednek, napontuk fokozódik. Kétség sakkturna legjobb játszmáinak egyike az volt, mely Neumann és Steinitz közt folyt le. A játszma 12 óra hosszat tartott, délutáni 2 óráig folytatódott 2 óráig; Neumann nyert. A gondolkodási idő, melyet a játszmának engednek, annyira korlátozva van, hogy 10 húzásnál kell egy óra alatt történni; a határidőnek túlhaladása egy Napoleon-arannyal büntetettik. A gondolkodási időt főenyővörök segítségével mérik. 24-szer járt le a főenyővör, mielőtt az említett Neumann-Steinitz-féle játszmának vége lett volna.

Nagy feszültséggel várják a Neumann és Steinitz közti második játszmát. Az arány a császárújra pályázó kitűnőbb játszókat következő:

Játszó.	Játszma.
Kolisch (magyar) nyert: 13,	vesztett: 2, döntetlen: 2,
Neumann (porosz) „ 16,	„ 4, „ 2,
Steinitz (osztrák) „ 14,	„ 3, „ 2,
Vinavre (angol) „ 13,	„ 3, „ 1.

Szerkesztői mondanivaló.

— Egy honvédtiszt. A hős vértanú életrajzát, melylyel a szerkesztő talánunk sikerül, adni fogjuk. A kivánt képek megküldése iránt rendelkezünk.

— **Megyasó.** Z. G. Miután az illető maga felelt a gyanúsításokra, azt hisszük a közbeszólás feleslegessé vált.

— **Kolozsvár.** P. D. A nagy számúztól nevéhez méltóbb zöngemmel illenék. Ez sehoggy sem tit meg a mértéket.

— **B.-Ujváros** Cs. P. Kivánata szerint tesznék.

— **N.-Szalonta.** H. Valóban csunya, hogy „egy morvaországi beamer megye málzolja be egy nagy hazafi arczképét a kasznóban.“ De hisz meg is lakolt érte, mert kitiltották a városaságból.

— **B. F.** Vidéki tudósításoktól ontól is, valamint általában levelezőinktől mindig szivesen veszünk, s a vélemények nyilvánításának örömmel nyitunk tért ezután is. Közlebből ugyan a központi események s közlendők nagy halmasza kiszorított vagy csak kivonatilag engedett közölnünk egyetmást, de ez nem lesz mindig így, s azért ne is tartóztassa el t. levelezőinket attól, hogy lapunkat tudósításikkal fölkeressék.

— **Saxon les bains.** W. A levelet kézbesítettük.

— **N.-Zerend.** B. I. A mult számban volt közölve.

— **Sajo-Kaza.** Valóban túl vagyunk halmozva közlendőkkel. S azt hisszük, a fenforgó tárgy iránt az eszmék, legalább az irodalmi téren, eléggé tisztázva vannak már.

— **D. V.** A most küldött ballada sikerültebb az eddigiéknél; a szerkezet egyszerű s a hang elég jól van eltalálva. Közléséért csak az tartóztat, hogy ugyanezen tárgy mások által jobban s eszmedisabban van kidolgozva. Sikertelbebetek várunk.

— **A lengyelekhez.** Hosszúra nyújtott szónoki frázisok inkább, mint költszet. Nem közölhet.

— **B. P. L.** A fölszállás most már elkévsé érkezett s ezuttal nem segíthetünk rajta. Későbbi közlemények megjelenése után talán inkább.

— **Tisza-Féred.** M. B. A svéd beszély megérkezett. A „Fehér ledny“ is előkerült.

— **Hírlap-eladás:** Felajánlom a Közlöny következő számait 1848-ból: 1-64. 87-100. 114. 148. 165-166. 170-182. 192. 194-196. 198 sz. 1849-ből: 1. 27. 29. 51. 80. 82-85. 96-98. 100-149. 154-162. összesen 199 számot (az 1-64. 87-100 sz. füze, többi kötetlen) — 40 fét, vagy az 1849-ben megjelent „Komáromi Értesítő“ és „Komáromi Lapok“ habár csonka példányait. A levelet hozzám Pozsonyba kérem czímezteni. — **Szinnyey József.**

Előfizetési felhívás
VASÁRNAPI UJSÁG
és
Politikai Ujdonságok
1867. második félévi folyamára.

A jelen mozgalmak és várakozásteljes időben, midőn minden nap új mozzanatokat hoz alkotmányos fejlődésünk folyamában s új érdekes jelenségekkel gazdagítja a napi történetet, az időszaki iratok kétszeres fontosságát nyernek, s a szokottnál bővebb anyaggal rendelkezhetvén, rendkívüli érdekekkel bírnak. E folyton növekedő érdekek tulajdonítjuk, hogy a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságok**, mint a közélet minden nevezetesebb mozzanatát felöllelő s arról tájékoztatást nyújtó iker-vallalat, a közlebbi időben folyvást szaporodni látta olvasó-körét.

A közlegő új félévvel ismét fölhiujuk előfizetésre a t. olvasó-közönséggel, s ajánljuk ez iker-vallalatot, mely magában egyesít minden hasznos tudnivalót, s olcsó áránál fogva minden osztály-beli, olvasni szerető ember által könnyen megrendelhető.

Előfizetési föltételek:
A Vas. Ujság és Polit. Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Bupa-Pesten házhöz hordva: Félévre (július—december) . . . . . 5 ft.
Csupán a Polit. Ujdonságok: Félévre (július—december) . . . . . 3 ft.
A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.
A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok kiadó-hivatala.
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

TARTALOM.
Miksa, mexikói császár (arckép). — Éjjeli gondolatok. — Özevgy Lerongemé esete. — Farkas-család (képpel). — Képek a koronázásról (képpel). — Különös alaku, s szerkezetű órák. — Égés által okozott sebek és azok gyógyszererei. — Egyveleg. — **Tarház:** Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyetek. — Mi újság? — Adakozások. — Adakozások Páhk Albert síremlékére. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

HIRDETÉSEK.

Márvány-gránit- s másnemű kövekből készült
SIREMLÉKEK,

emlékszobrok, feszületek, keresztelmedenczék, asztaltáblák, épületmunkák s egyéb márványmű-készítmények, közvetített megrendelhetésnek ezéljából az ország különböző vidékein s a dunafeljedelm-ségekbén ügynökkéket állítván fel: van szerencsém az illető ügynök urat névsorát azon értesítés mellett itt közlé tenni, hogy az érdeklött megrendelések az általam ép e végből kiadott s minden ügynökkégnél megtekinthető **rajzkönyvnek** nagy választéku mintarajzai után és az ezekhez mellékelt nyomott árszabályzat szerint minden alább megnevezett helyen elfogadtatnak s pontosan teljesítetnek.

- Az illető ügynök urak névsora következők:
- Abonyban: Székány István.
  - Abrudbányán: Remety Ignác.
  - Alsó-Jász-Szentgyörgyön: Galovics J.
  - Alsó-Kubin: Freud Abraham.
  - Apathiban: Weidinger Zsigmond.
  - Aradon: Andreyi Károly.
  - Uj-Aradon: Orth A. J.
  - Almason: Beck Mór.
  - Bátaszéken: Koller Istv. J.
  - Beszterce-Banyán: Palkovics Lajos.
  - Békésen: Konsitzky János.
  - B.-Beeskereken: Schaffer Péter.
  - Belgrádon: Bukovalla és Mejozics.
  - Bezdanban: Schwel E. T.
  - Bisztríczen: Kélp Frigyes.
  - Bogsdánban: Blacshuti és fiai.
  - Bonyhádon: Straucher Benő.
  - Boodran: Karácsonyi Miklós.
  - Brassón: Zárner Ferenc.
  - Broodon: Dimovits D. N.
  - Brailán: Stréten Ilcs.
  - Bukarestben: Stahr Károly.
  - B.-Csabán: Singer D. A.
  - N.-Csanadon: Telbisz János.
  - Czeglédon: Gombos Pál.
  - Lovrinban: Krausz Péter.
  - Lőcsén: Schmidt K. Lajos.
  - Lugoson: Schisler Antal.
  - Makón: Böhm Albert.
  - Maros-Vasarhelyt: Fogarasy Döme.
  - Megyesen: Guggenberger F. J.
  - Miskolcson: Bede László.
  - Mohaacson: Witt Károly.
  - Moórton: Haan Károly.
  - Munkácsen: Tóth Károly.
  - Nagy-Károlyban: Nasch és Weisz.
  - Nagy-Körösön: Teichner Illés.
  - Nagy-Kun-Szent-Miklóson: Karl Nánd.
  - Nagy-Kaniszan: Schwarz Adolf.
  - Nagy-Kállóban: Mandel Salamon.
  - Nagy-Banyán: Haraesek N. János.
  - Nagy-Enyeden: Jakabfy Albert.
  - Nagy-Szombatban: Balázsovits János.
  - Nagy-Schenken: Pototzky Gergely.
  - Nagy-Varadon: Sdravits János.
  - Nyir-Bathorban: Lagányi Ede.
  - Nyiregyházan: Kralovánszky László.
  - Nyitrán: Fülberger R. A.
  - Oravicán: Becker József.
  - Orsován: Böhme Károly.
  - Oroszban: Beck Mihály.
  - Ószdön: Fábán Mihály.
  - Hold-M.-Vasarhelyen: Szokolovits Illés.
  - Hőgyészen: Rausz özevgye és fiai.
  - Jassiban: Baumgartner Frigyes.
  - Jászberényben: Holczter testvérek.
  - Iglón: Schwarz A. V.
  - Ipolysághon: Mikulázy Gyula.
  - Kassán: Jermi Károly.
  - Karanebes: Engels Mátys.
  - Kaposvárott: Laipzay.
  - Károlyvárott: Fröhlich Albert.
  - Károlyfehérvárott: Materny Emil.
  - Kalocsán: Loidl József.
  - Krajován: Vidacs István.
  - Késmárkon: Szopko C. N.
  - Kézdi-Vasarhelyt: Csizsár Mihály.
  - N.-Kikinda: Kisslinger Mátys.
  - Kis-Körösön: Teichner Illés.
  - Kolozsvárott: Tautfer Ferenc.
  - B.-Kömlöden: Csernik Gusztáv.
  - Kulan: Bosnyák J. utóda.
  - Kun-Szent-Miklóson: Leschitz Mátys.
  - Kun-Szent-Mártonban: Nitsch Márton.
  - Körömcz-Banyán: Jánosy János özv.
  - Lippán: Winternitz és Büchler.
  - Léván: Missik J.
  - Lompalankán: Rojesko J.
  - Losoncson: Geduly Albert.
  - Lovrinban: Krausz Péter.
  - Lőcsén: Schmidt K. Lajos.
  - Lugoson: Schisler Antal.
  - Makón: Böhm Albert.
  - Maros-Vasarhelyt: Fogarasy Döme.
  - Megyesen: Guggenberger F. J.
  - Miskolcson: Bede László.
  - Mohaacson: Witt Károly.
  - Moórton: Haan Károly.
  - Munkácsen: Tóth Károly.
  - Nagy-Károlyban: Nasch és Weisz.
  - Nagy-Körösön: Székessy J.
  - Nagy-Kun-Szent-Miklóson: Karl Nánd.
  - Nagy-Kaniszan: Schwarz Adolf.
  - Nagy-Kállóban: Mandel Salamon.
  - Nagy-Banyán: Haraesek N. János.
  - Nagy-Enyeden: Jakabfy Albert.
  - Nagy-Szombatban: Balázsovits János.
  - Nagy-Schenken: Pototzky Gergely.
  - Nagy-Varadon: Sdravits János.
  - Nyir-Bathorban: Lagányi Ede.
  - Nyiregyházan: Kralovánszky László.
  - Nyitrán: Fülberger R. A.
  - Oravicán: Becker József.
  - Orsován: Böhme Károly.
  - Oroszban: Beck Mihály.
  - Ószdön: Fábán Mihály.
  - Hold-M.-Vasarhelyen: Szokolovits Illés.
  - Hőgyészen: Rausz özevgye és fiai.
  - Pápalán: Rosenstock Salamon.
  - Papán: Bermüller József.
  - Pécsent: Obetko Zsigmond.
  - Petriváradon: Lang Mátys.
  - Petrinában: Schmidt M. f. fia.
  - Pérmajomon: Bannel testvérek.
  - Radujevácson: Büchele J.
  - Rimaszombatban: Dapsy József.
  - Rozsnyon: Pekár Sándor.
  - Rusztukon: Weitz Zsigmond.
  - S.-A.-Ujhelyt: Szentgyörgyi József.
  - Sárospatakon: Rosenblüh J.
  - Segesvárott: Mischbacher fiai.
  - Selmeczen: Dimák J. E.
  - Szabadkán: Demerázt Albert.
  - Szatmárott: Jaraesko Dániel.
  - Szamos-Ujváron: Haragy István.
  - Szarvason: Jánosy János.
  - Szavcs-Régenben: Wachner Traugot.
  - Szegedben: Reinitz Vilmos.
  - Szegszárdon: Fejős J. M.
  - Szentesen: Dobray János.
  - Szent-Tamason: Manojlovits J.
  - Szebenben: Dinger Nándor J.
  - Szekelyhídon: Szabó István.
  - Szilágy-Somlyón: Breszler János.
  - Szigetvárott: Koháris Ferenc.
  - M.-Szigeten: Tyrnauer György.
  - Tischolczen: Kuchta Dániel.
  - Tulesán: Bauer János.
  - Tordán: Osztián testvérek.
  - Topolyán: Rittinger D.
  - Tokajban: Kröszep Ágoston.
  - Temesvárott: Weisz Bálint.
  - Turmozorellóban: Amuller Ferenc.
  - Turmeverinban: Dinelli és társa.
  - Tittelen: Kresztics Mihály.
  - Uj-Vérházon: Szmba A.
  - Ujvideken: Menráth Lőrincz.
  - Sz.-Udvarhelyt: Dobray Nándor.
  - Ungváron: Landau Dávid.
  - Uj-Becsén: Kugler József Ede.
  - Vag-Ujhelyt: Zobel és Sterner.
  - Varadson: Koterba Vincze.
  - Verschezen: Schlemmer József.
  - Veszprémben: Guthard Tódor fiai.
  - Vidáiban: Joannovits J.
  - Vindán: Augustinus Antal.
  - Vukovart: Birra György.
  - Zagráb: Kroschel M. C.
  - Zeritán: Györfly Iván.
  - Zilhanon: Orbán Károly.
  - Zimonyban: Vasilovics Vazul.
  - Zsombolyán: Schnur Frigyes.

KÁNYA JÓZSEF
(előbb Böhm és Kánya)

Pesten, József-tér 10-ik sz. a.,
ajánlja
minden évszakra
dúsan ellátott
legujabb bel- és külföldi
női-divatáru
raktárát.
2031 (5-6)

Annahnd an die eelassene Bekannmachung der Gesellschaft, Havas, Lafitte-Hüller & Cie. zu Paris, erlaube ich mir uns die Herren Insubenten darauf hinzuweisen, dass genannte Gesellschaft von (1-2)

den Insubenten-Teil gepachtet hat, und dass wir für Deutschland, als allehinge Repräsentanten derselben fungiren, so dass Annoncen in Deutschland und Scandinavien, auch bis auf Weibers aus Oesterreich und der Schweiz, nur dann prompt erscheinen, wenn dieselben durch unsere Vermittlung eingekauft werden. Liste der Blätter, mit Angabe der event. einbreitenden, bedenkenden Ver-günstigungen, steben gratis und franco zu Diensten.

Haasenstejn & Vogler, Zeitungs-Annoncen-Expedition
in Wien, Hamburg, Berlin, Leipzig, Frankfurt a. M., Basel.

Haszonbérbe adatik

egy 220 holdból álló s a szükséges gazdasági épületekkel ellátott táposított birtok; felszik Vasmegyében, nevezetes városok s vasuti állomások szomszédságában. Közlebbi értesítés vehető level által ily czim alatti megkeresés nyomán: **V. D. T. Szombathelyen,** poste restante. 2185 (2-3)

Egy mezővárosi 4000—4500 ft. o. e. forgalmu törzs jogu 2186 (2-3)

gyógyszertár eladó.

Bővebben értekezhetni t. Thalmyer B. és társ uraknál Pesten, nádor-utca.

Tenyészjuh-eladás.

Főmeltóságu herceg Batthyányi Fülöp ur, enyngi uradalomban, mint minden évben, ugy ez évben is eladatik s p. gazdag gyapjas pepiner-kos 88 darab, mestic-kos 62 darab, anya 1123 darab.

E juhfaának gyapja a londoni 1862-ki évi világhírlapitason nagy éremmel díjaztatott.

A megvettjuhok sz. Mihálynapig itt maradhatnak.

Enyng, julius 1-jén 1867.

Farkas Imre, uradalmi tisztartó.

2184 (2-3)

Pezsgőborok!!

közvetlen Franciaországból vámmentes ladákbán 10 palackjával s feljebb.

Louis Roederer à Reims: carte blanche; Jacquesson et fils à Chalons: Crème de Bouzy 2 ft.

Napoleon grand vin; Moët & Chandon à Epernay: Crémant rosé 2 1/2 ft. A fentebbi fajokból 1/2 palackokban 1 1/2 ft. 2097 (13-24)

A pénzüsszeg bérmentes beküldése vagy postai utánvét mellett széküldetnek

Floch Sándor által
Bécsben, Ober-Döbling Nr. 28.

ötödik kiadás,
(magyar nyelven második.)
A nemi élet
titkai s veszélyei.

Értekezések nemzés-, terhesség-, ön-fertőzés-, magonléc-, esékör-, fehérfolyás-, közönsélti tehetetlenség-, női magtalanagságról stb., ez utóbbi betegségek öv- és gyógy módjával.

Függelékkel a bujkórti ragályszárlól és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosb öv-szereről,
a férfi és női ivarszerek bonstani ábráival.
Ára: 1 uforint.

Rekommandozott keresztökében: 20 krral több; utóvételül 40 kr. több. Megrendelhető szerzőtől követező czim alatt:

Dr. Eiber V. P.
Pesten József-utca 66-ik számú 2178 (2-12) stb. házában.

ZUHANYOK.

A legczélszerűbb a mi mostanáig e szakban föltaláltatott, az enáltalam ujonnán készített **kézi zuhany,** mely egyszerű és olcsósága miatt a többieket fölülmulja. 2176 (6-6)

1 ft. 50 kr. beküldésével azonnal postán elküldetik.

Minden e tárgyhoz tartozandó munkákról **rajzok és árjegyzékekkel** kívánatra azonnal szolgálhatok.

Veiner Mór.
Pest, nádor-utca 13. sz.

Ó. es. kir. apost. Felségének elismerő okiratával, s elsőrendű éremmel Pesten, és első államéremmel Bécsben kitüntetett, s legjobbnak elismert egybefoglalt

KASZÁLÓ-, ARATÓ-GÉPEK,

szerkezetük egyszerű és szilárd, hatásuk mindkét irányban kitűnő, két lóval vagy két ökörrel hajthatók, és kizárólag szabadalmazott

2140 **nyomtató-gépek,** (8-10)

melyek mindennemű gabnát félnyi költség megtakarításával tisztán és tökéletesen, s a legegyszerűbb és alkalmas módon kinyomtatják, kaphatók:

KACHELMANN KÁROLYNÁL
SELMECZEN,

Koczó Pál urnál Pesten, Tóth Lajos és társa urnánál Debreczenben. T. E. Mader urnál Pozsonyban. A jó hatásért és tartóságért egy évig kezkesedik, utasítások, leírások és rajzok bérmentve kiszolgáltatnak.

Részletfizetésre

ajánlatok a következő huzásokhoz:

1 5%-os 1860-iki	500 forintos jegy, 24 havi részletekben	28 ftjával.
1 " 1860 "	" " " " " "	4 ft. 75 krval.
1 " 1864 "	100 " " " " " "	4 ftjával.
1 " 1864 "	50 " " " " " "	2 " "

Társasjátékok

2189 (1-3)

évnegyedekint 4 forint, 20 darab valamennyi ausztriai sorsjegyre, egy badeni 35 fős jegy hozzáadásával.

25 részletre. A befizetés nem fog elveszni, minthogy a társasjáték berégtérvel a sorsjegyek eladtnak, és az egész eladási órálat a 20 részvevő között felosztatik.

Milandi sorsjegyek 6 ftjával, évenként 4 huzás, főnyeremény 100,000 franc.

PÉNZ mindennemű értékpapírokra, visszafizethető akár egyszerre, akár részletekben.

Megvétel és eladása mindentelje állam- ipar- és sorsjátéki értékpapíroknak, arany- és ezüst-pénzeknek, a napi árfolyam szerint.

Vidéki megbízások pontosan teljesítenek.

KÁROLY JÓZSEF

valtoztató Pesten, harminczad-utca 3. szám.

Előfizetési felhívás

MAGYAR UJSÁG

f. évi július - deczemberi folyamára.

Előfizetési feltételek:

Postán küldve:

Egy óra	1 ft. 50 kr.
Három óra (július-szeptember)	4 " 50 "
Hat óra (július-december)	9 " - "

Buda-Pesten házhoz hordatva:

Egy óra	1 ft. 40 kr.
Három óra (július-szeptember)	4 " - "
Hat óra (július-december)	8 " - "

A Magyar Ujság kiadó-hivatala
Pest, egyetem-utca 4. sz.

Teljeszámú példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

Allg. land- u. forstw. Zeitung, } grösste österr. landwirthsch. Zeitschrift, wöchentlich 1 1/4 Bogen stark, reich illustrirt, ganzjährig fl. 6, halbjährig fl. 3

Der praktische Landwirth, } billigste landwirthsch. Zeitung, alle 14 Tage 1 Bogen und mehr, reich illustrirt, ganzjährig nur einen Gulden ost. Wahr.

KALENDER für den österr. Landmann 1868. } Kalendarium, Auskunfts- und Geschäftskalender ect. ect., unterhält u. belehrende Aufsätze, reich illustr., 30 kr. Erscheint im Aug.

Sämmtlich herausgegeben von der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien u. redigirt von Hugo H. Hirschmann.

Gelder franco an die Cassa der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft Wien, I., Herrngasse 13.

Inserate (für die allg. land- und forstw. Zeitung nur fachlichen Inhaltes) werden angenommen bei der Administration: Wien, I., Rauhensteingasse 7., ferner bei Haasenstein & Vogler in Hamburg, Berlin, Leipzig, Frankfurt a. M., Basel und Paris, R. Mosse in Berlin und Sachse & C. in Leipzig.

2175 (3-3)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. - Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1867 (egyetem-utca 4-dik szám alatt.)

Hirdetés.

FOGLAL, legnagyobb vászon gyári raktára
Magyarország és Ausztriában,
Bécs, Kärntnerstrasse Nr. 27, im Eckgewölbe der Himmelpfortgasse
„zum Erzherzog Karl“

áruba bocsátja a szétküldi mindenhol levélbeli megrendelésekre, a pénzösszeg beklúdsá, gőzhajó, vasúti vagy postai utánvét mellett, a most divó magasztalások nélkülözésével, dícséretesen ismert vasznait, fehérneműt, asztalteríték és vászonkendő-gyártmányait

leszállított áron és pedig 35% engedménnyel.

Azon ismert minőségű fogva, mely az első arany és ezüstérmekkel lón megjutalmazva, és tisztelt védőim jelentékeny száma, mely Magyarországban máris 4800-ra rug, emellett vászonárulim nagymértékben leszállított ára, reményleni engedi, hogy anyagérdemű magyar közönség számos megrendeléseivel találkozni szerencsém leend.

1 vég 80 rőfös mángolatlan czerénvá- szonnak ára most csak 7 ft. 50 kr., 9.50, egész 11 ftig a legjobb.

1 vég 30 rőfös fehérített rumburgi vászon most csak 10, 12, 14 és 16 ftig a legfinomabb.

1 vég 31 rőfös 1/2 és 1/4-es rumburgi dupla czerénvászon most csak 13, 15, 17, egész 20 ftig a legfinomabb.

1 vég 40-42 rőfös 1/2 és 1/4-es rumburgi sokel-vászon ára most csak 15, 18, 20, 22, egész 25 ftig kitűnően jó és éremmel ellátott.

1 vég 48 rőfös valódi belga vászon ára most csak 22, 25, 27, 30, egész 35 ftig.

A híres 50-54 rőfös rumburgi vásznak 1/4 széles most csak 30, 33, 36, 40, 45, 50-60 ftért, kitüntetve a nagy aranyéremmel.

Rumburgi vászonból

férfi-íngek (a nyak köre megjelölendő 2, 3, 4-5 ftig a legfinomabb.)

hölgy-íngek, sima 2 ft., horgolva és ráncozott mellet 3 ft., 3 ft. 50 kr., finomabbak és hímözve 3 ft. 50 kr., legfinomabb gazdag hímzéssel és valódi csipkebevarrással 4, 5, 6-8 ft.

Színes shirting-íngek, legújabb francia minta, darabja 2 ft. 50 krtól 3 ftig a legdisezebbek.

Íngek, melyek nem jól illeszkednek, visszavetnek.

Vevők, kik 35 ftért vásárolnak, 6 asztalkendő, kik 70 forintért, 1 legfinomabb damasz-teríték 6 személyre ingyen kapnak.

Vidéki levélbeli megrendelések a pénz beklúdsá vagy postautánvét mellett leggyorsabban eszközöltenek.

A levelek eképe: } An die Leinen- und Wäschefabrik Wien, Kärntnerstrasse Nr. 27, im Eckgewölbe der Himmelpfortgasse, „zum ERZHERZOG KARL.“

2147 (6-6)

Előfizetési felhívás

DIVATVILÁG

ezimű

szépirodalmi, ismeretterjesztő és divatlap

1867. évi 2-ik félévi folyamára.

Minden évfolyam két kisebb vagy egy nagy képet hozand mulapul, e mulapot a „Divatvilág“ összes előfizetői is, a szállítási költség lefizetése mellett, ingyen kapják meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK

a „Divatvilág“-ra külön, - és a „Divatvilág“- s a „Regelő“-re együttesen:

Előfizetési ára a „Divatvilág“-ra egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. Azon előfizetők számára pedig, kik a „Regelő“ ezimű mulatató tartalommal megjelenő folyóiratot is járatták, a „Divatvilág“ egész évre csak 6 ft., félévre 3 ft., negyedévre 1 ft. 50 kr.

Tehát a „Divatvilág“ és a „Regelő“ együttesen megrendelhető egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ftért.

Az előfizetési pénzek a „Divatvilág“ kiadó-hivatalába (egyetem-utca 4. sz. a.) küldendők; a „Divatvilág“-ot illető egyéb levelek pedig a szerkesztőséghez (József-külváros, ősz-utca, 4-ik sz., földszint) ezimzendők.

Kelt Pesten, jun. hó 8-án 1867.

A „Divatvilág“ kiadó-hivatala

Pest, egyetem-utca 4. sz. alatt.

Teljeszámú példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

(3-3)

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. - Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. - Fél évre 3 ft. - Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. - Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy, négyeszer hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítottak. - Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. - Bélyeg-díj külön minden ígatás után 30 ujkr.

Abd-ul-Aziz khán.

Az európai uralkodók közt, kiknek nevezetesebbjeit a lapok időre, arcképek s életrajzaikban megismertették olvasóikkal, kétségkívül nem utolsó érdekességei az idegen vallású és sajtóságos társadalmi nemzet fejedelme, mely századokon át ellenségünk volt, a legutóbbi időkben pedig oly nevezetes jelét adta barátságának irántunk. A török császárról szólunk, az első szultánról, ki - keresztény fejedelem meghívása következtében - Párisba utazott, s onnan London, Berlin és Bécsen keresztül hazatérve, valószínűleg a mi fővárosunkat, Budapestet is megiszelteli látogatásával.

Ez utazás rendkívüliségét csak az méltányolhatja kellőleg, a ki tudja, hogy Törökországban vallás-politikai hagyományos törvénynevé vált, miszerint a szultán, e hódító nagyúr, háboru esetén kívül soha el ne hagyja székvaróságát. És e fölött az ulemmák (írastudók, törvény-magyarazók) testülete oly féltékeny szemmel örködik, mi-kép a padisah birodalmának egyik másik tartományát is csak kiero-zsakolva, ugy szolván csellet, látogathatja meg. Képzeltető tehát az izgalom, mit Istambulban annak híre előidézett, hogy a szultán Párisba megy. Az uti-készületeket az udvar oly gyorsan tevő meg, hogy a nők, kiknek hatalma ott is nagy, s az ulemmák intrigáikkal teljesen elkéstek, bár azért föl nem hagytak.

ABD UL-AZIZ KHAN, TÖRÖK SZULTÁN.

febr. 9-én született, mint magától értődik: a szultánok székhelyén. Atyja II. Mahmud volt, a jencsárok merész kiirtója, különben is nagy ujtó, hatalmas császár, ki 1839-ben halálos ágyán, trónralépő első fiának Abd-ul-Medzsidnek a megkezdett reformok folytatását kötö szívére. - Külön anyától, de egy apától származó testvére volt tehát a mostani szultánnak az elhunyt Abd-ul-Medzsid, kit 1861. június 25-ken, a török uralkodási törvények szerint, mint a család legöregebb tagja, követett a trónon.

Ifjúkorában a világtól elzárkózva, az ulemmák egyoldalú nevelésében részesült, eltelve vallásos rajongással a szultánok fénykora iránt. Igen természetes tehát, hogy trónraléptekor a régi fanatikus párt egészen magának hitte Abd-ul-Azizt. Kiábrándulás azonban csakhamar bekövetkezett. Mindjárt első intézkedése, az udvari nagy hárem megszüntetését illetőleg, sok kedvetlenséget szült. Később, igaz, ő is megnépesíté szerailjattal nökkel, de ezek pazar fényüzését mai nap is erősen korlátolja.

Kormány-intézkedéseire nézve jellemző, hogy a miben csak lehet, szereti utánozni a francziák császársját. A főváros szépítése s a hadsereg főgondjait képezik. Neki ugyan, hogy Istambulban egyenes, széles utcákat teremsen, nincs szüksége anynyi lerombolásra, mint III. Napoleonnak Párisban, mert segít a tűz,